

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἑβδομος

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

5 Μαΐου 1879

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΣΩΠΙΟΥ

Κ' Ἀσώπιος

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφή ἀπεσπάσθη ἐκ τῆς ἐπομένης ἀφελούς ἐπιστολῆς, ἣν ὁ ἀείμνηστος διδάσκαλος ἔγραψε μοὶ κάμει νὰ μοὶ τὰ δανείσητε πρὸς καιρὸν. Ἐπιθυμῶ νὰ τὰ ἀναγνώσω, ἵνα μεταδῶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον κάλιον κατηρτισμένους.

Σ. τ. Δ.

Καλέ μου φίλε καὶ συμπατριῶτα κύριε Π. Λάμπρε, ἔχετε βεβαίως τὰ Ἱταλο-Ἑλληνικά τοῦ κυρίου Σ. Ζαμπελίου. Ἐὰν δὲ ἤμπορητε, μεγίστην χάριν θέλετε μοὶ κάμει νὰ μοὶ τὰ δανείσητε πρὸς καιρὸν. Ἐπιθυμῶ νὰ τὰ ἀναγνώσω, ἵνα μεταδῶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον κάλιον κατηρτισμένους.

Ὁ γρηκεὶς καθηγητῆς

καὶ παλαιὸς φίλος

Κ. ΑΣΩΠΙΟΣ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤ. ΑΣΩΠΙΟΥ

Τοῦ Θεσῆως ὁ πατήρ, ὁ Αἰγέυδς, ἐνυμφεύθη ἐν Τροιζῆνι τὴν θυγατέρα τοῦ Πιπθῆως Αἰθραν, ἔγκυον δ' αὐτὴν ὑπονοήσας, ἀναχωρῶν ἀπέλιπεν αὐτῇ ξίφος καὶ πέλιδα, κρύψας αὐτὰ ὑπὸ πέτραν μεγάλην· εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· «Ἄν υἱὸς ἐκ σοῦ γεννηθῆ, ἅμα ἐνῆλιξ γένη, εἰπέ πρὸς αὐτὸν ν' ἀναστήσῃ τὴν πέτραν, καὶ νὰ λάβῃ τὰ ὑπ' αὐτὴν κεκρυμμένα σήμαντρα τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ καταγωγῆς.» Τοῦτέστιν, ὅσοι ἄνωθεν ἐκ πολλοῦ σπέρμα ἀνδραγαθίας κληρονομοῦσι, κατ' ἀνάγκην αὐτόφυτον καὶ διαρκῆ πρέπει νὰ ἔχωσι τὴν ἀρετήν.

Τοῦ λαοῦ δὲ τὰ τέκνα εἶναι ἀπηλλαγμένα τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεως;

Τοῦ λαοῦ τὰ τέκνα γεννῶνται ἐν σπηλαίῳ καὶ ἀνακλίνονται ἐν φάτνῃ, ἀν δὲ ὁ Θεὸς δὲν στείλῃ πρὸς αὐτὰ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, μένουσιν ἔρποντα ἐφ' ὄρου ζωῆς. Ἡ κλίμαξ δὲ, ἣν ὁ Ἰακώβ καθ' ὕπνου εἶδεν, εἶναι ἀληθής, διότι οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ δὲν παύουσι καταβαίνοντες ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, οὗς αὐτὸς ἐκ κοιτίας μητρὸς αὐτῶν ἀφορίζει πρὸς ἀνάπλασιν τῶν ἔθνων.

Τρεῖς δ' ἐν ἀνθρώπου μορφῇ ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἠπειρώτην Κωνσταντῖνον Ἀσώπιον ὁ Θεὸς ἀγγέλους, τὸν Ζῶην Καπλάνην, τὸν Ἀθανάσιον Ψαλίδαν, καὶ τὸν λόρδον Γυίλφορδ. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐδέχθη αὐτὸν ἐν τῇ σχολῇ αὐτοῦ, καὶ ἔθρεψεν αὐτὸν κατὰ τὰς πρώτας αὐτοῦ ἡμέρας,

ὁ δὲ δευτέρος ἐδίδαξεν αὐτὸν, καὶ ὁ τρίτος τέλειον αὐτὸν ἀνέδειξεν ἰδίαις δαπάναις.

Πρῶτος δὲ τοῦ Ἀσωπίου ἱστοριογράφος εἶναι αὐτὸς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ Ψαλίδης, τάδε περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν Καπλάνην κατὰ τὸ ἔτος 1803 γράφων·

«Ἡ εὐγενεῖα σας διωρίσατε τρεῖς μαθητὰς ἐκ Γραμμενουπόλεως, καὶ ἐγὼ ἐπρόσθεσα ἀκόμη δύο, καὶ ἔγειναν πέντε, καὶ ἔχω τὸ μάτι μου ἐπάνω τους τόσον, ὅπου εἰς δύο χρόνους τὸν ἕνα, ὅπου τὸν ἐπικαλοῦμεν Ἀσώπιον, θέλετε τὸν ἰδεῖ καὶ θέλετε εἰπεῖ αὐτοῦ εἰς τὴν Μόσκαν, ὅτι εἰς μάτην τὰ λάσσα τῆς (κληροδοτήματα) δὲν ἐξοδεύονται, καὶ θέλει χαρῆ ἡ ψυχῆ σας, καθὼς χαίρεται ἡ ἐδική μου τώρα.

» Γραμμενιάταις, ὅπου λαμβάνουν λάσσον, εἶναι τέσσαρες, Κωνσταντῖνος, Ἰωάννης, Κωνστας, καὶ Ἀναστάσιος. Τοῦ ἑνὸς Γραμμενιάτου, τοῦ Κωνσταντῖνου, σὰς περικλείω ἕνα γύμνασμα ῥητορικόν.»

Τὸν Ψαλίδαν δὲ τὸν μακαρίτην ἀπεικονίζουσι τὰ ἀκόλουθα πρὸς τὸν Καπλάνην λόγια·

«Ὅσάκις στοχάζομαι τὴν δυστυχίαν τῆς πατρίδος μας καὶ σὲ τὸν ἀνακουφιστὴν αὐτῆς καὶ νευργέτην, γεμίζου τὰ μάτια μου ἀπὸ δάκρυα ἠδονῆς καὶ ἄλγους εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν, καθὼς καὶ τώρα ὅπου σὰς γράφω, τὰ μάτια μου δακρύων πλήρη εἶναι. Καὶ τοῦτο τὸ πάθος εἶναι μικτόν, καὶ δὲν ἔχομεν μῆτε ὄνομα εἰς ἀμμίαν ἠγλώσσαν, ἐπειδὴ μῆτε λύπης μόνης εἶναι τὰ δάκρυα, μῆτε χαρᾶς μόνης.

» Αὐτὰ, αὐτὰ, γενναϊότατε, εἶναι ὅπου μὲ κἀμνον νὰ μὴν αἰσθάνωμαι κἀνένα κόπον, καὶ νὰ παραδίδω ἐπτὰ κλάσεις τὴν ἡμέραν, εἰς ὅκτω ὥρας, τέσσαραις πρὸ τοῦ γεύματος, καὶ τέσσαραις μετὰ τὸ γεῦμα, ἐπειδὴ βλέπω τὴν δυστυχίαν τῆς πατρίδος ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος, βλέπω καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ὅτι ὑπὸ Θεοῦ ἡ ζωῆ σοὶ ἐδόθη, ὅχι διὰ νὰ ζήσης, ἀλλὰ νὰ ζήσης διὰ νὰ ζωοποιήσης τοὺς ἄλλους.»

Κατάδηλος δὲ ἐκ τούτων τῶν λόγων τοῦ Ψαλίδα γίνεται ἡ ἀνά μῆσον τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου διδασκάλου διαφορά. Ὁ πρῶτος εἶχεν ἀποστολὴν τὸ διδάσκειν· ὁ δευτέρος μετέρχεται αὐτὸ ὡς ἐπάγγελμα. Ὁ πρῶτος ἐλάλει ἀπὸ καρδίας· τοῦ δευτέρου μολίς κινοῦνται τὰ χεῖλη.

Συμπληρώσας ὁ Ἀσώπιος τὰς σπουδὰς αὐτοῦ

ἐν τῇ τῶν Ἰωαννίνων σχολῇ μετέβη εἰς Τεργέσπην, ὅπου ἐχρημάτισε διδάσκαλος τῆς ἐκείσε ἐθνικῆς σχολῆς ἐπὶ τέσσαρα ἔτη. Ἐκείθεν δὲ ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ λόρδου Γυίλφορντ καὶ μετ' ἄλλων πολλῶν ἐστάλη πρὸς τελειοποιῆσιν αὐτοῦ εἰς τὰ πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ μετέπειτα ὡς καθηγητῆς τῆς Ἰονίου ἀκαδημίας, δι' ἧς, συμπράττοντος τοῦ Καποδιστριαίου, ὁ λόρδος ἐπευείρησε νὰ φωτίσῃ τοὺς παῖδας τῶν Ἑλλήνων. Ἄν δὲ ἡ Κυβέρνησις ἢ ἑλληνικὴ ἐμιμείτο τὸν Γυίλφορντ, ἂν παρεσκευάζε δηλαδὴ τοὺς καθηγητὰς πρὶν ἢ ἀνοίξῃ σχολεῖα, καὶ τὰ ἐκπαιδευτήρια τὰ ἑλληνικὰ, καὶ ἡ ἑλληνικὴ νεολαία, καὶ αὐτὴ ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία ἄλλην ἤθελον ἔχει ὄψιν.

Ὁ Ἀσώπιος δὲ, ὡς πρὸς τὴν μάθησιν καὶ τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας, πρὶν ἢ μεταβῆ εἰς τὰ γερμανικὰ πανεπιστήμια, ἦτο συνέχεια τῶν παλαιῶν τοῦ γένους διδασκάλων. Ἄλλ' ἀπὸ τῆς κλήσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ λόρδου ἀρχεται ὁ περὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων νεωτερισμός. Ὁμολογουμένως δὲ εἰσαγωγεὺς τῆς εὐρωπαϊκῆς διδασκαλίας ἐν Ἑλλάδι εἶναι ὁ Ἀσώπιος, καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ λόρδου, ὅστις ἰδοὺ τί πρὸς τὸν ἐν Γοττίγγῃ τελειοποιούμενον ἀγαπητὸν αὐτοῦ ὑπότροφον ἐκ Βενετίας ἑλληνιστὶ γράφει·

«*Αγαπητέ μοι κύρ Ἀσώπιε,*

»Ἐπειδὴ ἡ εἰς σύστασιν παιδαγωγείων ἐπιτηδεῖα σχολῆ, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐστάλης, ὄχι μόνον αὐτοῦ, ἀλλὰ μῆτε εἰς ἄλλο μέρος τῆς Γερμανίας, ὅθεν ἐπέρασα, εὐρίσκειται, ἀνάγκη νὰ ἐξοικονομηθῇ αὐτοῦ ὁ καιρὸς σου, καὶ νὰ διευθυνηθῇ ἡ σπουδὴ σου εἰς ἄλλο ἐπιχείρημα, ὡφελίμον εἰς τὴν ἰόνιον παιδείαν. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ εἶδος τῆς φιλολογίας ἐξ ἀρχῆς ἐνησχολήθης, καλὸν μὲ φαίνεται νὰ ἐξακολουθήσῃς τὸν ἴδιον δρόμον, διὰ νὰ διδαχθῆς αὐτὸ τὸ εἶδος κατὰ τὴν ἀναλυτικὴν τῶν Εὐρωπαϊῶν μέθοδον.

»Ἡ συνήθης παράδοσις τῶν σχολείων τῆς Ἑλλάδος, ἂν δὲν λανθάνωμαι, ἀπέβλεπε μόνον τὴν διασάφην τῶν λέξεων, τὸ τεχνολογικόν, ὀρθογραφικόν, καὶ συντακτικόν τῆς παλαιᾶς γλώσσης, ἔλειπε δὲ ἐκείνη ἡ ἀναλυτικὴ τάξις, ἡ ὁποία διαμελιζούσα τὰς χάριτας τοῦ λεκτικοῦ, ἀναπτύσσουσα τὰς ἐνοίας καὶ τοὺς σκοποὺς, διδάσκουσα τὸν τρόπον καὶ τὴν μέθοδον τῆς συγγραφῆς τῶν παλαιῶν, καὶ παραβάλλουσα αὐτοὺς μὲ ὅσους εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον εἶδος ἐνησχολήθησαν, φωτίζει τὸν νοῦν τῶν ἀκροατῶν, καὶ μὲ τὸν λύχνον τῆς ὀρθῆς κρίσεως καὶ ἀναλυτικῆς δυνάμεως τὸν ὀδηγεῖ ἀσφαλῶς καὶ ἀπροσφύστως εἰς τὴν καθαρὰν γνῶσιν, ὄχι λέξεων ἀπλῶς, ἀλλ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς πραγματικῆς συρράφης τῶν συγγραμμάτων.

»Αὐτὴ ἡ μέθοδος, χωρὶς τῆς ὁποίας πλανᾶται ὁποῖος ἐλπίζει νὰ μάθῃ τὴν σοφίαν μιᾶς ὀ-

»ποιασδήποτε γλώσσης, εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Εὐρώπης, καὶ ἀναγκασιότατη νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰ μελετώμενα τῶν ἰονίων ἐπαρχιῶν κοινὰ ἐκπαιδευτήρια.

»Εἰς αὐτὸ λοιπὸν τὸ εἶδος κρίνω εὐλογον νὰ ἐνησχολήθῃς καὶ ὅλως διόλου ν' ἀφιερῶσῃς τὰς μελέτας σου, καταγινόμενος εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν Ἑλλήνων συγγραμμάτων, διὰ νὰ διδάξῃς αὐτὸ τὸ εἶδος ἐξ ἐπαγγέλματος, ὡς εἰς τῶν λοιπῶν διδασκάλων. Ἴδου ὁποῖος πρέπει νὰ ᾔῃαι ὁ δρόμος τῆς σπουδῆς σου, εἰς τὸν ὁποῖον σὲ ὀδηγοῦσι τὰ αὐτοῦ παραδιδόμενα κοινὰ φιλολογικὰ μαθήματα.

»Βενετία, 25 ἰανουαρίου 1819. »Ὁ εἰλικρινῆς σας
»ΓΥΙΑΦΟΡΔ.»

Ἄλλ' ἐκπαιδευομένου τοῦ Ἀσωπίου ἐν Γερμανίᾳ ἐκρήγνυται ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, καὶ τοῦ λόρδου οἱ ὑπότροφοι ἐκκαίονται, καὶ τινες λειποτακτοῦσι, παρ' ὀλίγον δὲ καὶ ὁ Ἀσώπιος μετ' αὐτῶν. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ λόρδος γράφει πρὸς αὐτὸν ἐκ Λονδίνου γαλλιστὶ περίπου τάδε·

«*Αγαπητότατέ μοι Ἀσώπιε,*

»Μετὰ χαρᾶς ἐπληροφόρηθην, ὅτι μένεις ἐν Βερολίνῳ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν πρὸς τὴν ἰόνιον ἀκαδημίαν ὑποσχέσεών σου, καὶ δὲν ἔδραμες ν' ἀναμιχθῆς εἰς ἐπιχείρημα κατ' ἐμὲ λίαν σφαλερόν. Δύνασαι νὰ ὠφελήσῃς τὸ ἔθνος σου διὰ τῶν γραμμάτων μᾶλλον, ἢ διὰ τῶν ὄπλων.

»Λυπούμαι, διότι ὁ καλὸς σου Θεόκλητος, ἀνοήτως φερόμενος, ὑπῆγεν. Ἐλπίζω ὅμως, ὅτι θὰ σκεφθῇ ὠριμώτερον, καὶ θὰ ἐννόησῃ ὅτι ὁφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν θέσιν του, διότι εἰς ἱερέα ἀρμόζει τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου, καὶ ὄχι τοῦ πολέμου τὸ στάδιον.

»Χαίρε, ἀγαθὲ μοι φίλε. Νόμιζέ με δὲ πιστότατον καὶ φίλτατον ἐξ ὅλης ψυχῆς ὑπρέτην σου.

»Ἐν Λονδίῳ, 10 ἰουλίου 1821. »Κόμης ΓΥΙΑΦΟΡΔ.»

Ἄλλ' ὅτι πρὸ πάντων ἐπέδωκεν ὁ ἀγαθὸς οὗτος τῆς Ἑλλάδος δαίμων, ὁ καὶ τὸ τῶν ὀρθῶν βάπτισμα δεχθείς, ἦτο τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀνόρθωσις· ἐπὶ τούτῳ δὲ προέτρεπε τὸν Ἀσώπιον νὰ καταβῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ εὕρῃ τὴν παπαδίαν του, καὶ νὰ γένῃ παπᾶς. Ταῦτα δὲ σαφηνίζονται ἐκ τῶν παρὰ πόδας ἐπιστολῶν τοῦ λόρδου·

«*Αγαπητέ μοι ἀγαθὲ Ἀσώπιε,*

»Χαίρω, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς υἰγείας σου δὲν σε ἐμποδίζει νὰ μείνης ἐν Παρισίοις. Σὲ παρακαλῶ ὅμως ν' ἀναχωρήσῃς πάραυτα, καὶ νὰ μεταβῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἀμὰ αἰσθανθῆς καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀδιαθεσίαν. Ἡ υἰγεία σου εἶναι πολυτιμωτάτη, καὶ δὲν πρέπει νὰ τὴν ῥιψοκινῶμεν.

»Ἐὔρον ἐνταῦθα πλῆθος λογιωτάτων, ἐξ Εὐρώπης ἐλθόντων, οὔτινες μεγάλως δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι καὶ διὰ τὴν φιλολογίαν, καὶ δι'

»ἄλλα μαθήματα. Ἄλλὰ φοβοῦμαι, μήπως τινὲς ἐξ αὐτῶν μεταδώσωσιν εἰς τὴν νεολαίαν ἡμῶν ἰδέας περὶ θρησκείας κάπως πολὺ φιλοσοφικὰς, καὶ παντὶ τρόπῳ θὰ προσπαθῶσω ὅσον ἔνεστι τάχιον νὰ ἀναθρέψω καλῶς τὸ ἱερατεῖον.

»Ἐπὶ τούτῳ ὅμως ἔχω χρεῖαν σοῦ, οὐ τὰ θρησκευτικὰ φρονήματα εἶναι τόσον καλά, καὶ ἡ ἐπιστήμη τόσον ἐκτεταμένη.

»Κέρκυρα, 3 Ἰανουαρίου 1823.

»Ὁ ὑπεραγαπῶν σε πιστότατος φίλος καὶ ὑπηρετὴς σου
»Κόμης ΓΥΙΑΦΟΡΑ.»

«Φίλιτατέ μου ἀγαθὲ Ἀσώπιε,

»Ὁ μέγας τῆς Ἑπτανήσου ἀρμοστής μοὶ παρεχώρησε τὸ ἐν τῇ ἀκροπόλει παλάτιον, ἐν ᾧ ἤδη κατοικεῖ. Προτίθεμαι δὲ νὰ τὸ διασκευάσω, καὶ νὰ ἐτοιμάσω αἰθούσας τινὰς πρὸς διδασκαλίαν μαθημάτων. Σκοπεύω δὲ νὰ κατοικήσω ἐν αὐτῷ μετὰ τινῶν νεανιῶν, οἵτινες διανοοῦνται νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὸν ἱερόν κληῖρον τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ στεροῦνται τῶν ἐπιτηδείων, καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐκπαιδευθῶσιν ἀλλαχοῦ, ἢ ἐνταῦθα. Κατώρθωσα δὲ νὰ ἐπιτρέψῃ ἡ Κυβέρνησις εἰς τὸν Θεόκλητον νὰ ἔλθῃ νὰ ἀναλάβῃ τὴν καθέδραν, τὴν δι' τὸν προσδιορισμένην· ἀλλ' ἔχω καὶ σοῦ χρεῖαν, ὄχι μόνον διὰ τὴν φιλολογίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἢ δι' ἄλλο θεολογικὸν μάθημα.

»Ἐγὼ ἔλλειψιν πολλῶν τῆς θεολογίας καθηγητῶν, ἀπορῶ δὲ ποῦ νὰ τοὺς εὔρω. Καλῶς δὲ γινώσκεις ὅτι οἱ ἐνταῦθα κληρικοὶ στεροῦνται ἀνατροφῆς. Ἄλλ' εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ ἐργασθῆς μετὰ ζήλου ν' ἀναπληρώσῃς ταύτην τὴν ἔλλειψιν.

»Ἀσχολήθητι, πὲ παρακαλῶ, εἰς μελέτας, αἵτινες δύνανται νὰ μᾶς βοηθήσωσιν ὡς πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικά.

»Διαμένω μετὰ εἰλικρινεστάτης ἀγάπης πιστὸς ὑπηρετὴς σου,

»Κέρκυρα, 28 Ἰανουαρίου 1823.

»ΓΥΙΑΦΟΡΑ.»

«Φίλιτατέ μου ἀγαθὲ Ἀσώπιε,

»Εἶμαι δυσασεστημένος, διότι δὲν αἰσθάνεσαι πλεόν τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν εἶχες, νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐν τῇ ἀθλίᾳ καταστάσει, εἰς ἣν αὕτη εὐρίσκεται, ἦτο δυνατόν νὰ βοηθήσῃς αὐτὴν μεγάλως. Ὑπάρχουσι δὲ ἱερεῖς πεπαιδευμένοι, ἀλλὰ παραγωνρίζουσι τὰ καθήκοντα τοῦ ἱερατικοῦ αὐτῶν ἐπαγγέλματος. Ἐνδεχόμενον ὅμως εἶναι ἢ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν κληῖσις νὰ διεγερθῇ πάλιν ἐν σοὶ, θὰ χαρῶ δὲ τότε καθ' ὑπερβολήν. Προηγουμένως ὅμως ὀφείλεις εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐκλέξῃς τὴν παπαδιά σου.

»Ῥίμινι, 3 Μαΐου 1823.

»Ὁ ἐξ ὀλης ψυχῆς ἀγαπῶν σε
»ΓΥΙΑΦΟΡΑ.»

Ἰδοὺ λοιπὸν ἐπὶ τέλους ὁ Ἀσώπιος ἐν Κερκύρᾳ καθηγητὴς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῇ ἰονίῳ, προστάτην ἔχων τὸν ἀ-

μίμητον λόρδον, συμπράκτορας δὲ πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς, ἐν οἷς ὅμως διέπρεπε καὶ διὰ τὴν μάθησιν, καὶ διὰ τὸ πρᾶον καὶ ἀφελὲς αὐτοῦ ἤθος.

Ἐλαμψε δὲ ὡς μετέωρον ἐν τῷ ἑλληνικῷ στερεώματι ἡ ἀκαδημία ἐκεῖνη, δεύτερον δὲ τοιοῦτον σχολεῖον ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑπάρξῃ· διότι τοῦ οἱ ὑπ' αὐτοῦ παρασκευασθέντες καθηγηταί; ποῦ πρὸ πάντων ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις; Πρῶ δὴλαδὴ αἱ περιστάσεις ἐκεῖναι; Καὶ εἰς ἄλλους τῆς γῆς τόπους εὐδοκιοῦσι κέδροι, ἀλλὰ τοῦ Αἰθῶνου αἱ κέδροι ἦσαν τόσον ἐξαισιῖ, ὥστε ἐκθυμβος ὁ ἱερός ποιητὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἀνακράζει, *Σὺ αὐτὰς ἐρύττεσαι.*

Τὸν μαθητὴν δὲ δὲν διδάσκει μόνος ὁ καθηγητὴς, ἀλλ' ἡ πόλις, ἐν ἣ ζῆ, ἀλλ' αἱ περιστάσεις, ἐν αἷς ἀναστρέφεται. Διδάσκων δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ὁ Ἀσώπιος, καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐκθειάζων, ἐξέκαιε τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, διότι πρόχειρα εἶχε νεώτερα ἀμιμήτου ἀρετῆς παραδείγματα, τὰ Ψαρά ὀλοκάτωμα, τὸ Μεσολόγγιον ὑπὲρ τὰς Πλαταιάς, τὸν Κανάρην ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ὅποια δὲ δικηφορά!

Ὁ Ἀσώπιος ἔφθασεν εἰς τὸ μεσουράνημα αὐτοῦ ἐν Κερκύρᾳ, ἡ φήμη δὲ αὐτοῦ ἠνάγκασε τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ καλέσῃ αὐτὸν ἰδίως, καὶ νὰ διορίσῃ αὐτὸν καθηγητὴν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου. Ἐπειδὴ δὲ ὄχι μόνον τῆς καλῆς γυναικὸς καλὸν καὶ τὸ μετόπωρον, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ αὐτῆ ἡ τρυγία πολλῶν οἴνων νέων εἶναι ἀνταξία, ὁ Ἀσώπιος ἐπέμενε δεσποζῶν μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτοῦ ἡμερῶν. Δυστυχῶς δὲ διὰ τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τιμὴν δὲ αὐτοῦ, καὶ τεθηγκῶς στρατηγεῖ, διότι, κατὰ τὴν παροιμίαν, πολλοὶ οἱ ναρθηκοφόροι, οἱ βράχοι δὲ παῦροι.

Ἦδυνάμην δὲ νὰ ἐπαινέσω τὸν Ἀσώπιον, ἀλλὰ δὲν τολμῶ, διότι ὁ ἐπαινωὸν πρέπει νὰ ἦναι κρείσσων τοῦ ἐπαινουμένου. Τοῦτο ὅμως ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι καὶ ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου, καὶ τῶν ἄλλων τῆς ἰονίου ἀκαδημίας φοιτητῶν, ἀνὸς βίος εἶχε τι ἀγαθόν, εἶναι ἀρπώμα ἐξαιρέτως τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀσωπίου, ὅστις, παρισταμένου τοῦ λόρδου, ἐστεμμένος καὶ ἐν στολῇ ἀρχαία, ἐν μέσῳ φόβων καὶ ἐλπίδων, ἐδίδασκε καὶ τὰ παιδάκια, ἐξηγῶν αὐτοῖς τὸ πρὸς τὸν Θεόν, τὸ πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ πρὸς τὸν πλησίον καθῆκον. Θέαμα δὲ τοιοῦτον δὲν θὰ ἴδῃ πλεόν ἢ Ἑλλάς, διότι Γυίλφορδ μὲν ἀδύνατον, Ἀσώπιος δὲ δύσκολον εἶναι νὰ ἀναγεννηθῇ. Οἱ δὲ θρίαμβοι οἱ ἑλληνικοὶ ποῦ;

Ἀπέθανε δὲ ὁ ἀοίδιμος διδάσκαλος γέρον, ἐσχατογέρον· τοῦτο δὲ ἐχρησίμευσε καὶ πρὸς δόξαν αὐτοῦ, καὶ πρὸς ὠφέλειαν τοῦ γένους τοῦ ἑλληνικοῦ· ἐπεβάρυνεν ὅμως ἐμὲ, τὸν ἀβούλως ἀναδεχθέντα νὰ γράψω τι περὶ αὐτοῦ, διότι, κατὰ

τὸν Κάτωνα, «Χαλεπὸν ἔστι, βεβιωκότα μετ' ἄλλων, ἐν ἄλλοις ἀπολογεῖσθαι.»¹ Γ. ΖΑΧΙΟΣ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ἐν ἡμέραις ὀγδοήκοντα.

[Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν.—Μετὰφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνίχετα¹ ἰδί σελ. 287.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Ἐρ ᾧ ὁ Φίξ συνάπτει ἀμέσους σχέσεις μετὰ τοῦ Φιλέα Φόγ.

Διαρκούσης τῆς σκηπῆς ταύτης, ἣτις ἔμελλεν ἴσως τοσοῦτον σοβαρῶς νὰ διακινδυνεύσῃ τὸ μέλλον του, ὁ κ. Φόγ, συνοδεύων τὴν κ. Ἀουδά, περιεφέρετο εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς ἀγγλικῆς πόλεως. Ἀφοῦ ἡ κ. Ἀουδά ἐδέχθη τὴν προσφορὰν του, προτείναντος νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν Εὐρώπην, ᾧφειλεν οὗτος νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν λεπτομερῶς ἀναγκαίων εἰς τοιαύτην μακρὰν ὀδοιπορίαν. Οὐδόλως ἦτο παράδοξον νὰ περιέρχεται τὴν γῆν εἰς ἄγγλος ὡς αὐτός, ἓνα μόνον φέρων ὀδοιπορικὸν σάκκον· γυνὴ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιχειρήσῃ τοιαύτην ὀδοιπορίαν ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους, καὶ ἀνάγκη παρίστατο ν' ἀγορασθῶσιν ἐνδύματα καὶ σκεῦα ὀδοιπορικά. Τὴν ἀνάγκην δὲ ταύτην ἐξέπληρωσεν ὁ κ. Φόγ μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν γαλήνης, καὶ πρὸς πάσας τὰς παρατηρήσεις τῆς νεαρᾶς χήρας, ἣν ἔστανε χωρὶς τοσαύτη εὐγένεια, ἀπήντα πάντοτε τυπικῶς καὶ ἀμεταβλήτως:

— Εἶνε χάριν τοῦ ταξειδίου μου καὶ ἐντὸς τοῦ προγράμματός μου.

Τῶν ἀναγκαίων ἀγορῶν γενομένων, ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ νεαρὰ γυνὴ ἐπανέκαμψαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ἐγευματίσαν εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν, πολυτελεστάτα παρατεθείσαν. Μετὰ δὲ τοῦτο ἡ κ. Ἀουδά, κεκμηκυῖα, ἀνέβη εἰς τὰ δώματά της, ἀφοῦ πρῶτον ἐσφιγξεν ἀγγλιστὶ τὴν χεῖρα τοῦ ἀταράχου σαιτῆρός της, ὅστις ἐνέκυψε καθ' ὅλην τὴν ἐσπέραν εἰς τὴν ἀναγνώσιν τοῦ Χρόνου καὶ τῶν Εἰκοτογραφικῶν Νέων.

Ἄν ἦτο ἄνθρωπος δεκτικὸς οἰαςδήποτε ἐκπλήξεως, θὰ ἐξέπλησseto βεβαίως μὴ βλέπων ἐμφανιζόμενον τὸν ὑπρέτην του κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ὕπνου. Γνωρίζων ὅμως, ὅτι τὸ ἀτμοκίνητον τῆς Ἰοκοχάμας δὲν ἀνεχώρει πρὸ τῆς ἐπαύριον πρωίας, οὐδόλως ἀνησύχησεν. Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον πρῶτην ἐσήμανεν ὁ κ. Φόγ καὶ ὁ Πονηρίδης δὲν ἐφάνη.

Ἄδελον τί διελογίσθη ὁ ἔντιμος εὐπατρίδης, μαθὼν ὅτι ὁ ὑπρέτης του δὲν εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Ἐλαβεν ἀπλῶς τὸν σάκκον του, εἰδοποίησε τὴν κ. Ἀουδά, καὶ ἐμήνυσεν ἐν φορεῖον.

Ἦτο ὀγδοὴ ὥρα τῆς πρωίας, ἣ δὲ πλημμυρίς,

1. Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον.

ἦν ἐμελλε νὰ ἐπωφεληθῇ τὸ Καρράτικ, ὅπως διαπλεύσῃ τοὺς πόρους, ἐμελλε νὰ ἐπέλθῃ κατὰ τὰ ὀρισμένα τὴν ἐνάτην καὶ ἡμίσειαν. Ἀφίχθέντος τοῦ φορείου πρὸ τῆς θύρας τοῦ ξενοδοχείου, ἀνέβησαν εἰς τὸ ἀνετον ἐκεῖνο μέσον μεταφορᾶς ὁ κ. Φόγ καὶ ἡ κ. Ἀουδά, τὰ δὲ σκεῦα ἐπικολούθησαν ἐπὶ μονοτρόχου ἀμαξίου.

Μετὰ ἡμίσειαν ὦραν οἱ ὀδοιπόροι κατέβαινον εἰς τὴν ἐπιβάθραν, καὶ ὁ κ. Φόγ ἐμάνθανεν, ὅτι τὸ Καρράτικ εἶχεν ἀναχωρήσει τὴν προτεραίαν ἐσπέραν. Οὗτω δὲ οὗτος, προσδοκῶν νὰ εὕρῃ τότε ἀτμόπλοιον καὶ τὸν ὑπρέτην του, εὐρίσκετο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ στερηθῇ ἀμφοτέρα. Οὐδὲν ὅμως σημείον ἀδημονίας ἐφάνη ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπειδὴ ἡ κ. Ἀουδά εὐεώρει αὐτὸν ἀνησύχως, ἤρκεσθη ν' ἀπαντήσῃ:

— Εἶνε ἔκτακτον συμβάν, κυρία μου, τίποτε περισσώτερον!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἄνθρωπός τις, παρατηρῶν αὐτὸν προσεκτικῶς, τὸν ἐπλησίασεν. Ἦτο δὲ ὁ ἐπιθεωρητῆς Φίξ, ὅστις χαιρετίσας αὐτόν, τῷ εἶπε:

— Εἶσθε καὶ σεῖς, νομίζω, κύριε, εἰς τῶν ἐπιβατῶν τοῦ Ῥαγγού, τὸ ὅποιον ἔφθασε χθές.

— Μάλιστα, κύριε, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ κ. Φόγ, ἀλλὰ δὲν ἔχω τὴν τιμὴν...

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλ' ἐνόμιζον ὅτι θὰ εὕρω ἐδῶ τὸν ὑπρέτην σας.

— Γνωρίζετε ποῦ εἶνε, κύριε; ἤρώτησε ζωηρῶς ἡ νεαρὰ γυνή.

— Πῶς, ἀπήντησεν ὁ Φίξ, ἐκπληξιν ὑποκρινόμενος, δὲν εἶνε μαζὺ σας;

— Ὅχι, ἀπήντησεν ἡ κ. Ἀουδά. Δὲν ἐφάνη ἀπὸ χθές. Μήπως ἐπεβιβάσθη μόνος εἰς τὸ Καρράτικ;

— Μόνος; χωρὶς σᾶς, κυρία μου; . . . ἀπήντησεν ὁ ἀστυνομικὸς πράκτωρ. Ἀλλὰ, συγχωρήσατε τὴν ἐρώτησίν μου, ἐσκοπεύατε λοιπὸν ν' ἀναχωρήσετε μετ' ὁ ἀτμοκίνητον αὐτό;

— Μάλιστα, κύριε.

— Κ' ἐγώ, κυρία μου, τὸ ἴδιον· καὶ εἶμαι τὴν εἰς μεγάλην ἀδημονίαν. Τὸ Καρράτικ ἐτελείωσε τὰς ἐπισκευὰς του δώδεκα ὥρας ταχύτερον, καὶ ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ κανένα· τὴν πρῆν νὰ περιμείνωμεν ὀκτὼ ἡμέρας τὸ ἄλλο ἀτμοκίνητον.

Λέγων δὲ τὰς λέξεις ταύτας: ὀκτὼ ἡμέρας, ὁ Φίξ ἠσθάνετο σκιρτῶσαν ἐκ χαρᾶς τὴν καρδίαν του. Ὄκτὼ ἡμέρας! ὁ κ. Φόγ ἐμελλε νὰ μείνῃ ὀκτὼ ἡμέρας εἰς τὸ Χόγγ-Κόγγ, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ χρονικὸν διάστημα θὰ κατέφθανε τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεώς του. Ἦ τὴν τύχην τέλος πάντων εὐνοεῖ τὸν ἀστυνομικὸν πράκτορα.

Ἄς φαντασθῇ ἐπομένως ὁ ἀναγνώστης ἑποῖος ἐνέσκηψε κατὰ τῆς κεφαλῆς του κεραυνός, ὅτε ἤκουσε τὸν Φιλέα Φόγ λέγοντα ἀταράχως:

— Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ Καρράτικ ὑπάρχουν, μετ'